

Κυκλικός Σχεδιασμός: Ένα Βιώσιμο Μέλλον Μέσω της "Μείωσης από τον Σχεδιασμό"

Μια βασική αρχή της Κυκλικής Οικονομίας αποτελεί ο Κυκλικός Σχεδιασμός. Τι είναι όμως ο Κυκλικός Σχεδιασμός και πού εφαρμόζεται; Πρόκειται για μια φιλοσοφία σχεδιασμού προϊόντων, διεργασιών και διαδικασιών, συστημάτων και υπηρεσιών που έχει ως βάση τη βιωσιμότητα και υποστηρίζει μια νέα προσέγγιση στον σχεδιασμό και την παραγωγή. Μια προσέγγιση η οποία εκτείνεται πέρα από τον απλό περιορισμό δημιουργίας αποβλήτων, προκειμένου να αναθεωρήσει εκ νέου τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος. Ο Κυκλικός Σχεδιασμός στοχεύει στη δημιουργία προϊόντων, συστημάτων και υπηρεσιών που δεν είναι μόνο αποτελεσματικά, αλλά θέτουν ως στόχο την αποκατάσταση και αναγέννηση των επιμέρους στοιχείων. Μια σημαντική πτυχή αυτού του παραδείγματος είναι η έννοια της «Μείωσης μέσω του Σχεδιασμού», που υποστηρίζει μια στοχευμένη μείωση των υλικών και ενεργειακών εισροών που αποτελούν το προϊόν από το στάδιο του σχεδιασμού.

Η «Μείωση μέσω του Σχεδιασμού» αμφισβητεί τον τρόπο που συμβατικά κατανοούμε τα προϊόντα, ενσωματώνοντας τη βιωσιμότητα από τον σχεδιασμό τους. Σε αντίθεση με το γραμμικό μοντέλο «παίρνω-φτιάχνω-απορρίπτω», ο Κυκλικός Σχεδιασμός λαμβάνει υπόψη τη ζωή ενός προϊόντος από τη στιγμή που γίνεται η εξόρυξη των υλικών μέχρι την τελική του απόρριψη ή ακόμα καλύτερα την αναγέννηση του. Στόχος εδώ είναι να παραχθούν περισσότερα από λιγότερα (produce more with less)- δηλαδή λιγότερο υλικό, λιγότερη ενέργεια και λιγότερα απόβλητα- μέσω καινοτόμων στρατηγικών σχεδιασμού. Αυτές θα μπορούσαν να είναι η κατασκευή προϊόντων με λιγότερα/πιο ελαφριά υλικά, η χρήση βιολογικών ή ανακυκλωμένων υλικών, ή ακόμη και ο σχεδιασμός για μεγαλύτερη διάρκεια ζωής, η επισκευασιμότητα και τελικά η ανακύκλωση.

Οι σχεδιαστές αυτού του τομέα συχνά εφαρμόζουν την αρχή του «σχεδιασμού για αποσυναρμολόγηση», μέσω της οποίας τα προϊόντα σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν εύκολα να αποσυναρμολογηθούν στο τέλος του κύκλου ζωής τους, διευκολύνοντας έτσι τη διαδικασία ανακύκλωσης ή επαναχρησιμοποίησης των στοιχείων τους.

Με τον ίδιο τρόπο, άλλοι σχεδιαστές υιοθετούν την πρακτική του *αρθρωτού σχεδιασμού* (modular design) δηλαδή την τμηματοποίηση ενός συστήματος σε επιμέρους τμήματα (modules). Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η αύξηση της ζωής του προϊόντος, δίνοντας στους τελικούς χρήστες τη δυνατότητα να αντικαταστήσουν ή να αναβαθμίσουν συγκεκριμένα εξαρτήματα (δηλαδή τα τμήματα) αντί να απορρίψουν ολόκληρες μονάδες ή προϊόντα.

Ποια είναι όμως τα οφέλη; Ένας πιο αποτελεσματικός σχεδιασμός συχνά φέρνει οικονομικά κέρδη, τόσο για τον κατασκευαστή, όσο και για τον καταναλωτή. Η μειωμένη ανάγκη για πρώτες ύλες οδηγεί σε φθηνότερο κόστος παραγωγής, καθώς επίσης και σε ένα εύκολα επισκευάσιμο προϊόν με μεγαλύτερη διάρκεια ζωής. Αυτό συνήθως σημαίνει πως η επένδυση γίνεται μια φορά, χωρίς να υπάρξει αχρείαση απόρριψη ενός προϊόντος όταν αυτό χαλάσει.

Ο Κυκλικός Σχεδιασμός με την αρχή της «Μείωσης μέσω του Σχεδιασμού», δίνει μια εναλλακτική προσέγγιση για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Βλέποντας τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής και της εξάντλησης των πόρων, είναι εμφανές πως οι υπάρχουσες μέθοδοι σχεδιασμού και παραγωγής όχι απλά δεν είναι βιώσιμες, αλλά οδηγούν σταδιακά προς μια ευρύτερη οικολογική κρίση. Η υιοθέτηση των αρχών του Κυκλικού Σχεδιασμού μπορεί να ανακουφίσει τα προβλήματα αυτά και να δημιουργήσει ένα σύστημα που είναι αναγεννητικό, αποκαταστατικό και οικονομικά επιτυχημένο.